

Mezey László Miklós–Pegán Anita

„A könyvtár, ami összeköt”

Interjú a „Kárpát-medencei fiatal magyar könyvtárosok együttműködése” című ösztöndíjprogram résztvevőivel

Kövér Lászlónak, a Magyar Országgyűlés elnökének *A könyvtár, ami összeköt – Kárpát-medencei fiatal magyar könyvtárosok együttműködése* elnevezésű ösztöndíjprogramja 2012-ben ismét meghirdetésre került. A Kárpát-medencei fiatal magyar könyvtáros szakemberek közös munkavégzését, tapasztalatcseréjét, együttműködését támogató pályázati felhívásra – a tavalyi év sikere után* – még többen jelentkeztek. A tizenhét jelentkező közül tíz pályázó kapott lehetőséget arra, hogy részt vegyen az ösztöndíjprogramban. Idén Romániából, Szerbiából, Szlovákiából és Ukrajnából érkeztek ösztöndíjasok.

Az ösztöndíjprogramon 2012. szeptember 1. és 30. között az alábbi könyvtárosok vettek részt:

Baranyovics Borisz	– Fórum Kisebbségi Kutatóintézet Etnológiai Központja, Bibliotheca Ethnologica Könyvtár, Komárom, Szlovákia;
Gálovits Rózsa-Emese	– Városi Könyvtár, Székelyudvarhely, Románia;
Kovács Mária	– Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár, Különgyűjtemények részleg, Kolozsvár, Románia;
Micskó Éva	– Városi Könyvtár, Szabadka, Szerbia;
Pásztor Ágnes	– Szirmai Károly Könyvtár, Temerin, Szerbia;
Ruhig Nora	– Sapientia – Erdélyi Magyar Tudományegyetem Műszaki és Humántudományok Kar, Marosvásárhely, Románia;
Sántha Emese-Éva	– Petru Maior Egyetem, Lesley Tomlinson Resource Room angol nyelvű könyvtár, Marosvásárhely, Románia;

* A 2011. évi ösztöndíjasokkal készült kollektív interjút lásd: *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*, 2011. 12. sz. 30–40. p.

- Sass Erika** – II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Apáczai Csere János Könyvtár, Beregszász, Ukrajna;
- Szegedi Éva** – Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár, Új és Jelenkori Kari Könyvtár, Kolozsvár, Románia;
- Varga Éva** – Beregszászi Járási Központosított Könyvtárhálózat, Beregszász, Ukrajna.

Az ösztöndíjasoknak a programok során lehetőségük nyílt az Országgyűlési Könyvtár állományának, szolgáltatásainak, működésének megismerésére. Elsőként Ambrus János főigazgató mutatta be a könyvtárat az ösztöndíjasoknak. Betekintést nyerhettek az Országgyűlés munkájába is. Az e témakörbe bevezető előadást Soltész István, az Országgyűlés főtitkára tartotta. A Parlament épületének építészeti különlegességeit, értékeit Lukács József, az Országgyűlés Hivatala Építészeti Osztályának fősztályvezető-helyettese vezetésével tekintették meg.

Az ösztöndíjasok ellátogattak Lakitelekre, a Népfőiskolára is, ahol Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke fogadta őket. A határon túlról érkezett könyvtárosok különböző típusú könyvtárakat látogattak meg (ilyen volt az Alkotmánybíróság Könyvtára, az ELTE Egyetemi Könyvtár, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtára, illetve a FSZEK Kőbányai Könyvtár, a Képzőművészeti Egyetem Könyvtára, az Országos Széchényi Könyvtár, a kecskeméti Katona József Megyei Könyvtár és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Egyetemi Központi Könyvtára). Fogadta őket Bakos Klára, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöke és Fodor Péter, az Informatikai és Könyvtári Szövetség elnöke. Szakmai előadásokat tartott számukra Bárdi Nándor történész, az MTA Etnikai-Nemzeti Kisebbségkutató Intézet munkatársa, Vraukóné Lukács Ilona, a nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár munkatársa a megyei könyvtár és a Kárpátaljai Magyar Iskolai Könyvtárakért Alapítvány határon túlra irányuló tevékenységéről.

Az egyhónapos program idején az Országgyűlési Könyvtár csatlakozott a „Kulturális Örökség Napjai” rendezvénysorozathoz, ez alkalommal az ösztöndíjasok nagy sikerű kiállítás keretében mutatkoztak be a közönségnek.

A szabadidő kötetlenebb, de szervezett eltöltésére is volt alkalmuk az ösztöndíjasoknak. A program első hétvégéjén budapesti városnézésen, valamint egy számukra összeállított „kreatív városnézésen” vehettek részt, ahol a csapat együtt nyomozhatott a megadott feladatok alapján a belvárosban. Szeptember második felében, Majkó Katalin, a Képzőművészeti Egyetem Könyvtára igazgatójának a meghívására Tihanyba utaztak, az egyetem művésztelepére. Az ösztöndíjprogram utolsó napját pedig az Országgyűlési Könyvtár munkatársaival a Luppa-szigeten töltötték, az Országgyűlés Hivatala üdülőjében.

Az ösztöndíjasok a program zárásaként egy-egy összefoglalót készítettek, amelyben összegezték a Budapesten töltött egy hónap tapasztalatait.

A program szakmai koordinátora Redl Károly, az Országgyűlési Könyvtár tájékoztatói igazgatója volt.

A program utolsó hetében, az Országgyűlési Könyvtár Deák-termében beszélgettünk velük.

– *Nagyon nagyok a különbségek a különböző országok, illetve területek szociológiai és kulturális sajátosságai között. Különböző könyvtártípusokból is jöttek. Mi az, ami közös vonásuk, ami valamennyi határon túli könyvtár hivatása, feladata?*

Varga É.: Nem attól függ a feladatunk, hogy határon innen vagyunk vagy túl. Éppen egy író-olvasó találkozón fogalmazták meg nemrég, hogy nincs határon túli, azaz kárpátaljai magyar irodalom, hanem egységes magyar irodalom létezik. Úgy érzem, hogy ez a könyvtárosságra is igaz. Amiben specifikus a helyzetünk, hogy szinte mindnyájan olyan könyvtárban dolgozunk, ahol van magyar és az adott ország nyelvén lévő állomány is. Tehát nekünk mindkét ország könyvtárügyével tisztában kell lennünk, és tisztában is vagyunk. Természetes számunkra, hogy bármilyen nemzetiségű olvasót kiszolgálunk.

Micskó É.: Azt hangsúlyoznám, hogy mindannyian magyarok vagyunk, és a magyar értékek megőrzése számunkra nagyon fontos. Az előbb említett kettősség miatt sem olyan egyszerű ezt megoldani.

Pásztor A.: A különböző szociológiai és kulturális sajátosságok, illetve a különböző könyvtártípusokbeli munkakör ellenére – véleményem szerint – minden könyvtárosnak azonos a feladata: a tudás, az információ közvetítése.

Ruhig N.: Mindnyájunknak az a feladata, hogy egy kultúra megőrzésében és átörökítésében közreműködjünk. Ez egy fokkal nehezebb egy másik országban.

Sass E.: Fontos az is, hogy mindnyájan képesek legyünk az információszolgáltatás fejlődésével lépést tartani.

Kovács M.: A mi feladatunk, egyben kötelességünk a magyar állomány feldolgozása, emellett az is, hogy az adott országban élőkkel – nem csak a magyarokkal – megismertessük az állományunkat, a kultúránkat.

Sántha E.: A Petru Maior Egyetem Lesley Tomlinson Resource Room angol nyelvű könyvtárából érkeztem, amely nem rendelkezik magyar állománnyal. Azt tudnám kiemelni a közös feladatok közül, és ezt egyetemesen értem, hogy a felhasználó áll a munkánk középpontjában, és a szolgálat a feladatunk.

Szegedi É.: Nem választanám szét a határon innen vagy túli könyvtárakat. Közös feladatunk az, hogy összegyűjtsük az információkat, ezeket feldolgozzuk és elérhetővé tegyük, az olvasókat pedig legjobb tudásunk szerint szolgáljuk ki.

Gálovits R.: Egyetértek Évivel. Az olvasók kiszolgálása a lényeges, maximális tudásunk szerint, sőt még annál is jobban. Nálunk Székelyudvarhelyen nem kérdés a magyar kultúra ápolása. A gyerekeket az iskolában már erre tanítják. Természetesen igyekszünk ebben is helyt állni.

Baranyovics B.: A Fórum Intézet könyvtárából jöttem. Azért tartom fontosnak egy ilyen intézmény létét, hogy a magyar történelem, irodalom, néprajz olyan gyűjtőhelye legyen, ahol az érdeklődők igényeinek kielégítése mellett, a tudományos élet építésében is részt vehetünk.

– *Röviden jellemeznék a saját könyvtárukat?*

Varga É.: A Beregszászi Járási Központosított Könyvtárhálózat igazgatója vagyok. A Beregszászi járás az egykori Bereg vármegye alapján jött létre. 1952-től önálló a beregszászi járás. 1976-ban centralizálták a könyvtárakat. Járási könyvtár lett a központi könyvtár és a községi könyvtárak a fiókkönyvtárak. Jelenleg 38 könyvtárból áll a járási hálózat. A legnagyobb magyar könyvtárhálózat Kárpátal-

ján. A 36 fiókkönyvtárból három nem szolgál ki magyar olvasókat, mivel olyan településen van, ahol nem élnek magyarok. A legtöbb fiókkönyvtár magyar többségű településen található, ami azt jelenti, hogy ezekben az esetekben 90 százalék feletti a magyar lakosság aránya. A könyvállomány és a lakosság lélekszáma nincs egyenes arányban. Ez főként anyagi okokra vezethető vissza. Mivel nincs pénz állománygyarapításra, ezért csak ajándékokból tudjuk gyarapítani az állományt.

Micskó É.: A szabadkai Városi Könyvtárban dolgozom. Állományunk a magyar nyelvű kiadványokon kívül szerb és horvát nyelvű könyveket is tartalmaz, körülbelül fele-fele arányban. Szép számú régi és ritka könyveink is vannak. A régi helyismereti folyóiratok digitalizálását most kezdjük. Reméljük, hogy ezek az anyagok hamarosan mindenki számára hozzáférhetőek lesznek az interneten. Emellett helyismereti gyűjteménnyel is rendelkezünk.

Pásztor Á.: A temerini Szirmai Károly Könyvtár munkatársa vagyok. Könyvtárunk nyilvános közkönyvtár. A Szirmai Károly Könyvtár központi könyvtár, amelynek két fiókkönyvtára van. Olvasóink mintegy 45 ezer dokumentumot használhatnak, mind szerb, mind magyar nyelven. Különgyűjteményeink: a helytörténeti és a ritka könyvek gyűjteménye.

Ruhig N.: A Sapientia – Erdélyi Magyar Tudományegyetem Műszaki és Humántudományok Kar marosvásárhelyi könyvtárában dolgozom immár kilenc éve. Ezt a könyvtárat 2001-ben alapították az egyetem létrehozásával egyidőben, tehát viszonylag fiatal könyvtárnak számítunk. Lényegében kari könyvtárként működünk – a helyi oktatás szolgálatában állunk. Az egyetem részeként a könyvtár is igyekszik megfelelni a kor igényeinek, lépést tartani az információs társadalom fejlődésével és igényeivel.

Sass E.: A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Apáczai Csere János Könyvtárából érkeztem, Beregszászról. A Rákóczi Főiskola Ukrajna egyetlen nem állami fenntartású magyar nyelvű felsőoktatási intézménye. Alapítója és fenntartója: a Kárpátaljai Magyar Főiskoláért Alapítvány (KMFA). Az intézményben oktatott tíz akkreditált szakkból haton a BSC diplomák mellett, egyetemi szintű végzettséget igazoló diplomákat vehetnek át a végzősök. A könyvtár alapjait 1994-ben rakták le. Idővel azonban kicsinek bizonyult a hely, a tér. Minőségi ugrást vetített elő a könyvtár működésében, amikor Beregszász megyei jogú város önkormányzata 2002-ben a főiskola tulajdonába adta a város főterén álló, egykori Bereg megyei törvényszék épületét. Ennek az épületnek a méretei már lehetőséget adtak a könyvtár nemcsak fizikális, de strukturális átalakítására is. A régóta esedékes átalakítás 2005-ben megtörtént, és ekkor vette fel a könyvtár Apáczai Csere János nevét. A könyvtár jelenleg az egykori Bereg megyei törvényszék helyreállított épületének harmadik szintjén működik. 46 ezer könyvből és mintegy 22 ezer folyóiratból válogathatnak olvasóink. Könyveink 70 százaléka magyar nyelvű. Honismereti gyűjteményünket gyakran használják Magyarországról érkező, Kárpátaljával foglalkozó kutatók, diákok. A digitalizációt is a Kárpátaljával kapcsolatos könyvekkel kezdtük, és erre fektetjük a hangsúlyt – bár még gyerekcipőben járunk a többiekhez képest. Teljes állományunk online kereshető

Kovács M.: A kolozsvári Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár Különgyűjtemények részlegén dolgozom 2003 óta. A kolozsvári egyetemi könyvtárat 1872-ben, a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem részeként alapították. A könyvtár alapításában fontos szerepe volt az Erdélyi Múzeum-Egyesület gyűj-

teményének (mintegy 40 000 kötet), amelyet az egyesület az újonnan alakult intézmény rendelkezésére bocsátott. Ez az állomány most is megtalálható nálunk. Az egyetemi könyvtár Erdély egyik legnagyobb könyvtára, összállománya jelenleg négy milliárd dokumentum. Könyvtárunk az egyetemi oktatás és kutatás könyvigényét szolgálja ki, mégis az egyetemtől független intézmény, közvetlenül az Oktatási Minisztérium fennhatósága alá tartozik.

A gyűjtemény tematikájában és az információhordozók tekintetében enciklopédikusnak tekinthető, a tudományok valamennyi területét felöleli. A könyvtár állománya a könyvek, az időszaki kiadványok és a különgyűjteményi dokumentumok mellett tartalmaz audiovizuális és elektronikus dokumentumokat, adatbázisokat. A könyvtárhoz kb. 30 kari könyvtár tartozik, és 196 alkalmazottja van. A könyvtár muzeális jellegét a Különgyűjtemények részlegén őrzött dokumentumok, valamint a kötelespéldány-jog adja. Nagyon gazdag a Különgyűjtemény részleg állománya. Vannak kódexeink, 88 darab ősnymtatványunk, 1711 előtt nyomtatott régi magyar könyveink (1600 kötet körül), 1830 előtti régi román nyomtatványaink (1600 kötet körül), ezen kívül 35 000, 1800 előtti nyomtatvány. Igen jelentősek a térképeket és atlaszokat, a fényképeket, a képeslapokat, a színlapokat, az ex-libriseket tartalmazó gyűjteményeink. Én 2003 óta, a könyvtári munkám során foglalkoztam a régi magyar könyvek (RMK) és a magyar kéziratok feldolgozásával, valamint az olvasószolgálat is a feladatomból volt három évig. Jelenleg az 1800 előtti nyomtatványokat tartalmazó gyűjteményért vagyok felelős. A munkám során, a régi könyvek feldolgozásában szükséges speciális szempontokat figyelembe véve, az új raktári jelzet adásától a katalogizálásig, a könyvek kiszolgálásáig minden könyvtári munkát végzek, raktáros is vagyok egy személyben.

Sántha E.: A Petru Maior Egyetem angol nyelvű könyvtárából jöttem, Marosvásárhelyről. Az egyetem hagyományosan műszaki jellegű, de a '90-es évek óta már közgazdasági és jogi kar, valamint humántudományok kar is működik az egyetemen, úgyhogy ez irányban is folyik beszerzés. A könyvek nagy része román és angol nyelvű. A könyvtár teljesen alá van rendelve az egyetemnek, úgyhogy a beszerzéseinket az oktatók határozzák meg. Sem költségvetése, sem döntéshozói jogköre nincs. Sajnos, nem jellemzi modern személet a könyvtárpolitikát. Most törént vezetőváltás az intézményben, úgyhogy nagy reményekkel várjuk a jövőt.

Szegedi É.: A Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár, Új- és Jelenkortörténeti Kari Könyvtárában dolgozom 2005 óta, Kolozsvárott. Könyvtárunk elsődlegesen a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Történelem–Filozófia Karának oktatóit és hallgatóit szolgálja, de felhasználói a tágabb kolozsvári, egyetemi környezetből, erdélyi kutatói szférából is kerülhetnek. A Karon párhuzamosan történik magyar–román–német nyelvű oktatás, intézményünknek pedig az a feladata, hogy rendelkezésükre álljon, illetve megfelelő tanulási–kutatási körülményeket biztosítson számukra. A diákok tananyagát, a könyvészetekben megjelölt könyveket szabadpolcos rendszerben helyeztük el, hogy megkönnyítsük a hozzáférést, az állomány többi részét raktárakból szolgáljuk ki. Állományunk 80 ezer kötetre tehető. Jelenlegi munkaköröm: olvasószolgálat, könyvek és időszaki kiadványok feldolgozása az Aleph integrált könyvtári programban, illetve bekapcsolódtam bibliográfiák készítésébe is.

Gálovits R.: A székelyudvarhelyi Városi Könyvtárból jöttem. 1951-ben alakult a könyvtár, régebbi polgári könyvtárak utódként. 2001-től vagyunk a jelenlegi

épületünkben. Az állomány kb. 140 ezer dokumentum, amiből 35 százaléka román nyelvű, a többi magyar. Van egy kis rész idegen nyelvű állomány is. A szakirodalom 40 százalék, amire nagyon büszkék vagyunk, bár közkönyvtárban nem szokás ez a nagyságrend. Viszont a városban több főiskola is működik, amelyeknek hallgatóit ily módon ki tudjuk szolgálni. Bárki beiratkozhat, nem kötelező udvarhelyi lakosnak lenni. Van internet terem, ami a Biblionet hálózaton belül működik. Filmklubunk is van, és reményeim szerint el tudunk indítani egy olvasóklubot is.

Baranyovics B.: A Fórum Kisebbségi Kutatóintézet Etnológiai Központja, Bibliotheca Ethnologica Könyvtárból jöttem, Komáromból. Az állományunk 6000 dokumentum. Emellett 1000 darab folyóirat is van, illetve adattár. Nem kölcsönkönyvtár vagyunk, hanem kutatói szakkönyvtár. Külön anyagban foglalkozunk a szlovákiai magyarok néprajzával.

– *Mi volt a legmeghatározóbb élmény, amit itt Budapesten átéltek?*

Varga É.: Az ösztöndíjprogram megszületésének az első pillanataiban itt voltam, amikor Kövér László házelnök úrral találkozhattunk, itt, az Országgyűlési Könyvtárban, és először beszéltünk erről a programról. Ez 2010. november 30-án történt. Már akkor nagyon tetszett az ötlet. Nagyon sok élményt viszünk haza. A legkifejezőbb az érzésre, ami átéltünk, talán a mottó: „Könyvtár, ami összeköt”. Nagyon nagy köszönettel tartozunk a szervezőknek, amiért az egész létrejött és létrejöhett, mert egy csodálatos, felejthetetlen hónapot töltöttünk itt. Tudom szervezőként, hogy ami nem is tűnik olyan soknak, a mögött is sok telefon, több óra munka van. Tették ezt a szervezők hivatástudatból, nem nézve azt, hogy mi van a munkaköri leírásukban. Ezért nagyon nagy köszönet jár nekik. Szeretnénk, ha sokáig élne és működne ez a program, hogy minél több külföldi könyvtáros részt tudjon venni benne.

Micskó É.: Kolléganóm, Hicsik Dóra javaslatára, tanácsára pályáztam a programra. Ő tavalay vett részt ezen a programon, és mesélte, mennyi élménnyel gazdagodott. Fontosnak tartom, hogy megismerhettem más, határon túli könyvtárosokat. Maga a hely, a Parlament, ahol eltölthettük ezt a hónapot, nagyon különleges volt. Az Országgyűlési Könyvtár munkatársaival való megismerkedés is fontos volt számomra. Nagyon inspiratív volt látni, hogy mennyire motiváltak a munkájukban.

Meghatározó élmény volt számomra az, amikor Soltész István, az Országgyűlés főtitkára fogadott bennünket, és tartott kimerítő előadást a jogalkotási munkáról, kalauzolt az ülésteremben, és jó humorérzékről téve tanúbizonyságot, mindezt megfűszerezte jó néhány érdekes történettel, kulisszatitokkal is az Országgyűlés munkájáról. Számomra ez a közel három óra, amit főtitkár úrral tölthettünk, felejthetetlen élmény marad.

Pásztor Á.: Nehéz válaszolni erre a kérdésre, mivel mindegyik előadás vagy intézménylátogatás különleges és érdekes volt. Talán Soltész István előadását emelném ki én is. Maga a Parlament mint építmény, lenyűgöző. A tihanyi kirándulás mellett Szögi László a régi kódexek bemutatásával nyerte el tetszésemet.

Ruhig N.: Engem is egyik, volt ösztöndíjas kolléganóm buzdított arra, hogy pályázzak. Kiváltságosnak érzem magam azért, hogy lehetőségem adódott bepillantani a Magyar Országgyűlés működésébe, amelyet Soltész István úr felejthetetlen előadása tett lehetővé. Mély hatással volt rám a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban tett látogatás is: a neobarokk stílusú, gyönyörű Wenckheim-palota falai között XXI. századi, modern könyvtárat találtunk. A FSZEK főigazgatójának, Fodor

Péter úrnak a bemutatója az általa vezetett intézményről – rengeteg hasznos és értékes információt tartalmazott. Élményeim hangulatát az a szeretet és érdeklődés határozta meg, amely mindenütt, ahol jártunk, körülvett.

Sass E.: Minden reggel nagy ámulattal és csodálattal léptem be a Parlament épületébe, megtiszteltetés volt számomra itt tölteni ezt az egy hónapot. Óriási lehetőségnek láttam ezt a pályázatot szakmai szempontból. Tudtam, hogy sok tudást fogok itt magamba szívni, amire otthon nincs lehetőség. Kaptunk egy noteszt az elején, amit azóta teleírtam. Hasznos volt az is, hogy megismerkedhettünk más határon túli könyvtárosokkal, akikkel hasonló problémákkal küzdünk.

Nagy hatással volt rám mindaz, amit a Lakiteleki Népfőiskolán tett látogatásunk során tapasztaltam. Lezsák Sándor, a Magyar Országgyűlés alelnöke volt vendéglátónk, akinek szíve, lelke benne van ebben az intézményben, és csodálatos dolgot hozott létre. Kimondhatatlan érzések kavargtak bennem, amelyeket nem lehet szavakkal körülírni. Elképesztő volt látni mindazt, amit Lezsák Sándor és felesége keltett életre, tervezője, megálmodója és megvalósítója volt ennek az intézménynek. Fáradtságot nem kímélve, bel- és külföldi kapcsolatainknak köszönhetően támogatókat kerestek, és életre hívták a népfőiskolát, ami folyamatosan épül és bővül a világ minden tájáról érkező adományoknak köszönhetően.

Kovács M.: A Bakos Klárával való találkozás volt az egyik legmeghatározóbb élmény számomra. Személyében olyan könyvtárossal találkoztam, aki elhivatott a szakmája iránt. Ez a hivatástudat nálunk ritka dolog, nagyon sokan nem tekintik szakmának a könyvtárosságot, én is néha különcnek érzem magam, hogy lelkesedve csinálom a munkámat. Régi könyvesként pedig kiemelném az ELTE Egyetemi Könyvtárban tett látogatást, ahol Szögi László bevitt minket a raktárba és a könyvtár féltve őrzött kincseiből megmutatott néhányat. Csodálatos volt látni, hogy egy intézmény igazgatója tudja, mi és hol van! Ez nagyon megfogott benne. A program során meglátogatott könyvtárak bemutatkozó előadásai igen színvonalasak voltak, örömmel tapasztaltam, hogy mindenhol szakmailag nagyon jól felkészült könyvtárosok dolgoznak. 2003 óta régi könyvekkel foglalkozom, ezért a modern könyvtári világból kicsit kiestem. Hasznos ismeretekkel gazdagodtam ezen a téren is az elmúlt egy hónap során.

Sántha E.: Máriához csatlakoznék, és emberi szempontból közelíteném meg a kérdést. Szakmai szempontból zsákutcában éreztem magam, amikor erre az ösztöndíjpályázatra eljöttem. Nagyon jó hatással volt rám a lelkesedés, amit Bakos Kláránál, de sok más könyvtárosnál is érzékeltem. Nagyon jónak tartom, hogy nemcsak könyvtárszakmai kérdésekkel foglalkoztunk, hanem látókört szélesítő hozadéka is volt a programnak. Az Alkotmánybírósági Könyvtár látogatása alkalmából Bitskey Botond főtktár mutatta meg nekünk egy olyan – számunkra egyáltalán nem hétköznapi – világ és rendszer hétköznapiját, amelybe bepillantást nyerni nem is reméltünk.

Szegedi É.: Csodálatos élmény volt nap mint nap bemenni a Magyar Parlament épületébe és megismerkedni működésével. Számomra ittlétünk egyik fénypontja az ELTE Egyetemi Könyvtárban volt, ahol Szögi László igazgató úr jóvoltából olyan nemzeti kincseket láthattunk, amelyek a nagyközönség számára már csak digitális formátumban érhetőek el.

Gálovits R.: A figyelmemet az igazgatóm, Szabó Károly hívta fel az ösztöndíjpályázatra. Nagyon örültem a lehetőségnek, mert nálunk is kevés alkalom van a

továbbképzésre. A legmaradandóbb élmény az ELTE-n tett látogatás volt, ahol gyönyörű és egyedi kódexeket láthattunk. A tihanyi látogatás is emlékezetes, ahova már évek óta szerettem volna eljutni.

Baranyovics B.: Budapest és Magyarország könyvtárügyének keresztmetszetét nagyon mélyen láthattuk. Rengeteg inspiratív ötlet, követendő út, megvalósítandó példa volt előttünk. A legmaradandóbb pillanat az volt számomra, amikor az OSZK-ban Ipolyi Arnold *Magyar Mythológiáját* mutatták meg nekünk. Egy olyan példányt, amiben ő írta a korrektúrát.

– *Mi volt, az ami legjobban tetszett bármelyik, az ösztöndíjprogram során meglátogatott intézményben? Mi volt az a tapasztalat, amit odahaza hasznosítani tudnak?*

Micskó É.: Számomra az informatikai tapasztalat volt kiemelt jelentőségű, mivel informatikusként dolgozom. Nagyon hasznosak voltak az informatikával, illetve a digitalizálással szoros kapcsolatban álló előadások, amilyen Moldován Istváné és Tóth Péteré is volt az OSZK-ban. Sok szempontból érdekes volt az Országgyűlési Könyvtár informatikusaival való tapasztalatcsere, mert amellet, hogy benézhettem a Parlament egyik szerverszobájába (azt hiszem ez sem mindennapi dolog), sok hasznos, gyakorlati információt is megtudhattam Tóth Tamástól és Dobos Kornéltól.

Pásztor Á.: Számomra elsősorban a közkönyvtárak munkájának a megismerése lesz a kiindulópont, mérvadó példa, nevezetesen a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár és a kőbányai fiókkönyvtára, valamint a kecskeméti Katona József Megyei Könyvtár, de a többi könyvtárban is láttam követendő példákat.

Ruhig N.: A program során meglátogatott intézményekben azt tapasztaltam, hogy a könyvtárosok nyitottsága és a szolgáltatások minősége elengedhetetlen a könyvtár jó működéséhez, és ez az a tapasztalat, amit odahaza is hasznosítani tudok.

Sass E.: Sok könyvtártípusba kaptunk betekintést. Nálunk nemigen vannak ilyen szakmai képzések, úgyhogy számomra ez a program nagyon hasznos volt. A Képzőművészeti Egyetem Könyvtárában Blaskóné Majkó Katalin, a könyvtár igazgatónöje fogadott minket. A könyvtár állományát képezi Magyarország egyik legértékesebb képzőművészeti könyvgyűjteménye, amelyről hasznos ismereteket kaptunk. Felülmúlhatatlan érzés volt a könyvtár eredeti bútorzatai között megismerkedni a művészvilág oktatásának mozzanataival. Megragadott Blaskóné Majkó Katalin hivatása iránti mély tisztelete és szeretete, amely kisugárzott beszédéből.

Kovács M.: A Magyar Parlamenti Gyűjtemény ismertetése során örömmel hallgattam Villám Judit vallomását, aki részletesen kitért a kolozsvári egyetemi könyvtár gyűjteményére is, bevallása szerint eredményesen használta a mi könyvtárunk régi katalógusait az erdélyi országgyűlési anyag feldolgozásakor. Kiemelném ennek kapcsán, hogy a kolozsvári egyetemi könyvtár állományában található XVIII. századi országgyűlési tudósítások feldolgozása az én feladatom lesz, és nagyon örültem, hogy megtaláltam azt a személyt, akihez majd fordulhatok a feldolgozás során felmerülő esetleges kérdésekkel.

Sántha E.: A különféle típusú, méretű és más-más felhasználókat vonzó könyvtárakban, amiket a program során meglátogattunk, közös vonásaként emelném ki egyrészt a jól kigondolt, minden részletében megtervezett, ésszerűen kihasználó és

barátságos könyvtártereket (ez elsősorban az újabban épült vagy nemrég korszerűsített épületek esetében érvényes, és különösen lenyűgöző volt a kecskeméti Katona József Megyei Könyvtár gyerekrészlege), másrészt pedig a könyvtáros egyéniségeket. A remekül megszervezett és hatékonyan működő Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár mögött álló Fodor Péter, a nagyon barátságos és emberközelű Képzőművészeti Könyvtárat vezető Blaskóné Majkó Katalin, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemet a nehéz átmeneti időszakon hatékonyan átvezető és nagyon elhivatott Bakos Klára – mind-mind igazi egyéniségei a könyvtárügynek. Ezek számomra nagyon előremutató, jó példák voltak.

Szegedi É.: Engem elsősorban a szabadpolcos rendszerek kialakítása és a bibliográfiák készítése érdekelt, illetve az adatbázisok építésébe szerettem volna jobban belelátni. Ezekről a kérdésekről sok új információt tudtam meg. Kiemelném az Országgyűlési Könyvtár Dokumentációs és információs osztály munkájának megismerését. Volt lehetőségem részt venni a munkafolyamatban, megnéztük, hogyan készülnek a leírások, ez nagyon tanulságos volt. Nagyon érdekesnek és fontosnak tartom Bárdi Nándor előadásait és az azt követő beszélgetéseket, több új információval gazdagodtam. Megtudtam, hogy milyen körülmények között él más országokban a magyar kisebbség, milyen nehézségekkel küzdenek a mindennapi életben.

Gálovits R.: Szakmailag leginkább a sajtófeldolgozás érdekelt, mert most kerültem fel az olvasóterembe, ahol a helyi gyűjteményt és a sajtófeldolgozást is rám bízták. Ugyanakkor a HUNTEKA rendszer megismerése is célom volt, mert ebben a rendszerben fogunk dolgozni. Az Országgyűlési Könyvtár Dokumentációs és Információs osztályán Mészáros Gergely mutatta meg nekem, hogyan dolgozzák fel a folyóiratokat a PRESSDOK adatbázis számára. A HUNTEKA rendszert az Alkotmánybíróság Könyvtárába tekinthették meg. Rendkívül érdekes volt számomra a parlament munkájának a megismerése is.

Baranyovics B.: Tetszett, hogy a kötött programok mellett lehetőség nyílt arra is, hogy mindenki a saját szakterületén fejlessze tovább a tudását. Én a Néprajzi Múzeum Könyvtárát látogattam meg, ahol egy szakmailag nagyon tartalmas napot tölthettem néprajzi és antropológiai könyvek és folyóiratok között.

– *A könyvtárak ma paradigmaváltást élnek át. Leegyszerűsítve a kérdést: marad-e a könyvtár „könyvmúzeum” vagy egy elektronikus információszolgáltató hely lesz, illetve közösségi tér? Hogyan látják a könyvtárak jövőjét?*

Varga É.: Nagyon sokszor szembesülök ezzel a kérdéssel, sőt vannak, akik kijelentik: a könyvtárnak befellegzett. Azok az emberek vannak ezen a véleményen, akik nem járnak könyvtárba. Éppen valaki a napokban mondta nekem, hogy átmeneti időszakban élünk. Úgy gondolom, hogy a könyvtárügy valóban átmeneti időszakban van. Ha belegondolunk, akkor az emberek először gyalog jártak, majd megtalálták a biciklit, autót, de ez nem jelenti azt, hogy gyalog már nem járnak. Ez talán egy sarkított hasonlat, de mindig is szükség lesz könyvtárra. Szükség van persze az internetre, számítástechnikára, de mindig lesz valami, amit csak a könyvtár, a könyv adhat, amit csak a nyomtatott dokumentumban talál meg. Nehéz és fájdalmas számunkra ez az időszak, de minden könyvtárosnak az a feladata, hogy keresztülvigye a könyvtárakat ezen az időszakon.

Micskó É.: Informatikusként egy kicsit másként látom a világot. Mindenképpen fontosnak tartom az online elérhetőséget, már csak az állományvédelem miatt

is. Ugyanakkor – bár nekem nincs napi kapcsolat az olvasókkal – az biztos, hogy a könyvtár közösségi térként működik. Erre jelenleg is és a jövőben is lesz igény.

Pásztor Á.: Erről a kérdésről nekem a mozi jut eszembe. A DVD-lejátszók megjelenésekor a moziról szintén azt jósolták, megszűnik, viszont ma már 3D-s filmeket vetítenek, és párhuzamosan léteznek egymás mellett. Én a könyvtárról és az elektronikus világról ugyanezt el tudom képzelni: hogy egymás mellett létezzenek.

Ruhig N.: Tény, hogy nőtt az információ mennyisége, nagyobb az információs igény, ezért nekünk, könyvtárosoknak is ebben a tekintetben kell fejlesztenünk szolgáltatásainkat. Egyetértek Moldován Istvánnal is, aki azt mondta az előadásában, hogy a modern információhordozók hamarabb elévülnek, mint a nyomtatott könyv, az informatika nem tud megoldást nyújtani mindenre. Én remélem, hogy a könyvtárakban a nyomtatott forma megmarad a jövőben is.

Sass E.: A könyv, a könyvtár soha nem szűnik meg! Lépést kell tartanunk a fejlődéssel, a szolgáltatásokban, de a könyv mint formátum soha nem évül el. Én például a mai napig nem tudok számítógépen hosszabban olvasni. Rám nagy hatással van, ahogy megfogom a könyvet, ahogy egy régi könyvet megnézek. Most is a könyvtárlátogatások során megmutatott régi könyvek láttán csak ámultunk. Úgy gondolom, hogy ez másra is ilyen hatással van, nem csak rám. Például itt, az Országgyűlési Könyvtár olvasótermében kimondhatatlan érzés ülni és olvasni. Teljesen más, mint egy monitor előtt. Tehát nem hiszem, hogy a könyv valaha is megszűnhet létezni.

Kovács M.: Szerintem a régi és az új kiegészíti egymást. A modern technikát, az internet által kínált lehetőségeket fel tudjuk használni az olvasók könyvtárba csalogatására. Nagyon hasznosnak tartom a digitalizálást állományvédelmi szempontból. Könyvtárosi munkám során gyakran használom a nyugati könyvtárak katalógusait (elsősorban a Karlsruher Virtualler Katalog közös katalógust), a nemzeti bibliográfiákat, valamint a régi könyvek digitalizált példányaikat tartalmazó honlapokat. Ezek használata megkönnyíti a munkám (mondjuk, egy sérült régi könyv esetén a kiadás beazonosítását), a régi könyvek esetében szükséges bibliográfiai hivatkozások ezek nélkül lehetetlenek lennének.

Sántha E.: Az ember, a felhasználó, az olvasó szemszögéből közelíteném meg ezt a változást. Volt alkalmam közkönyvtárban dolgozni, amely munkát „szalagmunkának” nevezném, mert annyira gyorsan kellett kiszolgálni az olvasókat. Ehhez képest most egy kicsi könyvtárban dolgozom, ahol azt tapasztalom, hogy az emberre, a könyvtárosra is szükség van. Itt sok visszajelzést kapok. Tanácsot kérnek, beszámolnak olvasmányélményeikről a hallgatók. Persze nagy különbség van a könyvtárak nagysága, jellege, funkciója között.

Szegedi É.: A közeljövőt mindenképpen ez a kettősség fogja meghatározni. Folyamatosan fog bővülni az elektronikus hozzáférés nagysága és módja. Az olvasók igénye, olvasási szokásai fogják meghatározni, hogy mennyire fog megmaradni a könyv használata. A könyvtárnak – hagyományos funkciói mellett – megfelelő közösségi teret kell biztosítani felhasználóinak, hiszen így tud versenyben maradni ebben a változó világban.

Gálovits R.: Bizakodó vagyok ilyen téren, lévén, hogy nálunk szükség van a könyvtárra. Bár csökkent némileg a beiratkozók száma, de nem annyira, hogy a könyvtár létét bizonytalanná tenné. Amíg napi száz–százötven olvasó jön be a könyvtárba könyvet kölcsönözni, addig úgy gondolom, hogy mindenképp szükség van a könyvtárra. Az is megnyugtató, hogy itt Budapesten is láttam a tömegközle-

kedési járműveken, sokan olvasnak. Még ha lektúrirodalmat is, akkor is könyv van a kezükben. Én úgy veszem észre, hogy erre szükség van.

Baranyovics B.: Nagyon fontos a digitalizáció és online hozzáférés, de könyvek nélkül nem lehet elképzelni egy kutatást. Egymást kiegészíti a kettő. Teljes képet akkor kaphatunk, ha bemegyünk a könyvtárba, eltöltünk ott egy-két napot vagy akár hetet a könyvekkel. Csak elektronikus forrásból tájékozódni nem elég.

– Hogyan látják a könyvtáros társadalmi presztízsét, megbecsültségét, rangját? Ennek fontos összetevője a szakma képviselője. Milyen szerepet vállalnak ezek a szervezetek a szakma előremozdításában? Tagjai-e valamelyik szakmai szervezetnek?

Varga É.: Nagyon népszerűek a programjaink, és néha annyi látogató van, hogy le sem tudunk ültetni mindenkit. Nagyon örülünk, hogy erre van igény, és ez azt mutatja, hogy a könyvtárra, a könyvtárosra van igény. Nem hiábavaló a tevékenységünk.

A Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesületének vagyok az elnöke. 1992-ben alapították. 105 tagja van, három régióban: Beregszászban, Nagyszőlősen és Ungváron. Több mint a fele a tagságnak Beregszászból való. Főként közkönyvtárosok. Tagunk lehet bárki, nem fontos hogy könyvtáros legyen. Erre is van példa.

Micskó É.: Bár nem könyvtárosként dolgozom, de az elmúlt hét év alatt volt könyvtáros munkám is. Véleményem szerint napjainkban a könyvtárost nem becsülik meg. Úgy gondolják, hogy csak ül a könyvek között és olvasgat. Nem becsülik meg, milyen információt tud nyújtani egy jól felkészült könyvtáros. Nálunk mindenképpen dolgozni kellene azon, hogy nagyobb megbecsülése legyen. Egyelőre nem vagyok könyvtáros egyesület tagja.

Pásztor Á.: Meglátásom szerint, a kultúra megbecsülése, a kulturális igény szorosan összefügg a társadalom gazdasági helyzetével. Minél kisebb a megélhetési gond, annál jobban nő az érdeklődés a kultúra iránt. Sajnos, nálunk, Délvidéken a gazdasági mutatók a mélypontra vannak, és ennek függvényében a könyvtáros szerepének a megítélése is negatív. Tagja vagyok a zentai Kapocs Könyvtári Csoportnak, amely évente szervez továbbképzéseket, szakmai tájékoztatókat.

Ruhig N.: A könyvtárosok társadalmi megbecsültségét az befolyásolja, hogy miként ítélnék meg egy adott könyvtárat, illetve milyen maga a könyvtár szolgáltatásainak a minősége. Tehát rajtunk múlik, hogy mennyire növeljük a szakmánk presztízsét, megbecsültségét.

Sass E.: Kárpátaljai Magyar Iskolai Könyvtárosok Egyesületének vagyok a tagja. Répási Ildikó az elnök. Aktívan részt veszek a munkában. Konferenciákat, továbbképzéseket szervezünk, amelyek egyre népszerűbbek, és igény is van rájuk. Fontos volt, hogy elismertessük magunkat, mivel a megbecsültségünk tényleg alacsony volt. Apró dolgokkal, mint például azzal, hogy a meghívókat személyre szólóan küldtük az intézményekbe a könyvtárosnak. Csodálkoztak is, sőt megdöbbenetek, hogy a könyvtáros levelet kap. Fontos szakmai szempontból is a tevékenységünk, mert magyarul nincs könyvtáros képzés nálunk. Nagyon lelkes csapat kovácsolódott össze, akik évente rendszeresen vesznek részt a képzéseken. Ezen továbbképzéseken voltak vendég előadóink a nyíregyházi kollégák is, akik szakmai tanácsokkal is elláttak.

Kovács M.: Sajnos, a könyvtáros szakma társadalmi megbecsülése hagy kivetni valót maga után nálunk is. A sztereotípiák Romániában is működnek: „Jaj,

könyvtáros vagy, unatkozol, olvasgatsz egész nap!” Nem ismerik, és nem is tudják az emberek, hogy mivel foglalkoznak a könyvtárosok. Ebből a szempontból nagyon sok munkánk van. Minden könyvtáros feladata, hogy ebből kivegye a részét. Ha sok olyan példát lát az olvasó amikor a könyvtáros kedves, tájékozott, és nem utolsó sorban nem zavarja őt az olvasó jelenléte, akkor talán megváltozik a könyvtárosok megbecsülése is. Tagja vagyok a Romániai Magyar Könyvtárosok Egyesületének és a román szervezetnek is.

Sántha E.: Úgy ítélem, hogy negatív a könyvtárosok társadalmi megbecsülése, bár rögtön hozzátenném, hogy az egyéni teljesítményt az emberek értékelik. Adott esetben pozitív visszajelzést kapunk, kapok, még akkor is, ha esetleg az illető negatívan gondolkodik a könyvtárosok munkájáról. Nem vagyok egyesületi tag, de a levelezőlistán rajta vagyok. Viszont elég aktívan együttműködök a marosvásárhelyi könyvtárosokkal, nem intézményi keretek között, hanem személyes kapcsolatok révén.

Szegedi É.: A könyvtáros szakma társadalmi megbecsültsége meglehetősen alacsony, de azzal, hogy egyre többen fordulnak különböző kérdésekkel hozzánk – nem csak olvasmányokkal, könyvekkel kapcsolatban –, az jó irányt mutat. A Romániai Magyar Könyvtárosok Egyesületének tagja vagyok, rendszeresen részt veszek vándorgyűléseken, aktívan a munkában.

Gálovits R.: A Romániai Magyar Könyvtárosok Egyesületének tagja vagyok. A sztereotípiák, az olvasgató, unatkozó, esetleg kötögető könyvtáros képe nálunk is él. Szerintem erről mi is tehetünk, könyvtárosok. Nekünk kell ezt a szemléletet megváltoztatni. A gyerekekkel való foglalkozással és a pedagógusokkal való együttműködéssel kell kezdeni.

– *Köszönjük a beszélgetést! És kívánjuk, hogy a Magyarországon szerzett tapasztalataikból minél többet tudjanak odahaza hasznosítani! A szakmai életben való tájékozódást segítő pedíg Vraukóné Lukács Ilona, a Kárpátaljai Magyar Iskolai Könyvtárakért Alapítvány nevében felajánlott minden ösztöndíjas számára egyéves előfizetést a Könyv, Könyvtár, Könyvtárosra.*

(Az interjú 2012. szeptember 25-én készült az Országgyűlési Könyvtárban.)